

Když pomáhá věda

O tom, jak to vypadá, když se do odhalování kriminální činnosti související se životním prostředím zapojí akademická obec, jsme si povídali s Pavlou Říhovou z Centra environmentálních forenzních věd (CEFV), které je součástí Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Václav Tichý

Nejdříve se pokusíme rozklíčovat, co se pod zkratkou CEFV vůbec skrývá, a pomůžeme si přitom definicí, která je dostupná na webových stránkách samotného pracoviště. Tady se dozvíme, že Centrum je specializované univerzitní pracoviště zaměřené na aplikovaný výzkum forenzních metod používaných pro dokazování v případech kriminality páchané na volně žijících druzích živočichů a rostlin a na odbornou podporu orgánů státní správy v této oblasti. Toliko citace. Dále se dozvíme, že CEFV zastřešuje sdružení několika vědeckých pracovišť – Ústavu pro životní prostředí PŘF UK, Ústavu jaderné fyziky Akademie věd ČR a dalších expertů.

„Samotné centrum má k dnešnímu dni sedm kmenových zaměstnanců a v širším kruhu v něm pracuje dohromady asi dvacet odborníků,“ uvádí na začátek Pavla Říhová. Tato žena se věnuje problematice tzv. wildlife crime vlastně od konce svých studií na PŘF UK. „Mým prvním působištěm

byla Česká inspekce životního prostředí, kde jsem spoluzakládala specializovaný útvar zabývající se CITES a wildlife kriminalitou, který má celorepublikovou působnost a věnuje se mimo jiné kontrolám na letišti v Praze-Ruzyni,“ vzpomíná na své začátky v oboru Pavla Říhová a pokračuje: „Od samého začátku jsme se snažili spolupracovat nejenom s Celní správou, ale i s Policií ČR. To nebylo zprvu lehké, ale vše se postupem času vyvíjelo. Mezi největší úspěchy meziresortní spolupráce patří mimo jiné i odborný seminář, na kterém se již patnáct let schází pravidelně zástupci z řad policistů, celníků, inspektorů a státních zástupců. Každý rok se jich sejde cca 150.“

Od konzultací po znalecké posudky

I když se spolupráce mezi CEFV a policejními složkami slibně rozvíjí, trochu ji brzdí fakt, že Policie ČR nemá útvar, který by tuto problematiku plošně zastřešoval. Na různých stupních u poli-

cie jsou na tuto problematiku vyčleněni jednotliví policisté. Ti ji ale vykonávají souběžně s jinou činností a vzhledem k tomu, že odhalených případů wildlife kriminality není oproti jiné trestné činnosti zase tolik, jsou odborníci z CEFV těmi, kteří po žádosti poskytují orgánům činným v trestním řízení nejprve konzultace a po rozpracování jednotlivých kauz odborná vyjádření, znalecké posudky, případně zajišťují forenzní

Otrávený orel

Foto Klára Hlubocká

Lví kůže – posouzení

Foto Vít Lukáš

zkoumání zajištěných důkazů. Podle statistik za posledních cca 10 let šetří policejní orgány z oblasti environmentální kriminality nejčastěji trestné činy související s neoprávněným nakládáním s chráněnými druhy, pytláctvím a týráním zvířat, přičemž nejvíce případů jen mezi roky 2013–2022 souviselo s týráním, chovem v nevhodných podmínkách a zanedbáním péče. Dohromady se za uvedené období jednalo

o cca 2300 případů wildlife kriminality a týraní.

Jde o velký byznys

I když je wildlife kriminalita v ČR z pohledu některých státních orgánů spíše takovou popelkou, jedná se celosvětově o aktivitu, ve které se lidově řečeno točí obrovské objemy peněz. „U nás se nejčastěji setkáváme s případy obchodu s ohroženými druhy zvířat. Málo se ví,

že ČR je unikátní v tom, že se zde nachází velké množství chovatelů exotických zvířat, proto zde vzniká také velká poptávka, která nahrává pachatelům trestné činnosti. Další oblastí, která generuje nepředstavitelné zisky, je obchod s produkty z ohrožených zvířat, jako je slonovina nebo různé výtažky s léčivými účinky. V neposlední řadě je zde i pytláctví, a to nejenom v naší republice, ale mnohdy sem přicestuje upytlačovaný kus nebo jeho vycpané, případně mražené části z loveckých výprav do Afriky, na Aljašku či jinak,“ uvádí Pavla Říhová, která v CEFV působí poslední tři roky a je mimo jiné soudní znalkyní v oboru ochrana přírody, specializace biologicko-identifikační posouzení druhů v rámci CITES.

Ona a její kolegové jsou ti, kteří při šetření jednotlivých případů určují například druh živočicha a stupeň jeho ochrany. Zabývají se i tím, odkud zvíře pochází, jeho rodovou linií, ve spolupráci s patologií zkoumají způsob zabití apod. U produktů, jakými je třeba slonovina, určují jejich stáří.

Ke zkoumání mají k dispozici moderně vybavená pracoviště a patřičné vědomosti. Ke své činnosti využívají množství forenzních metod, jako je morfologie, genetika, veterinární patologie, toxikologie, chemická analýza, radiouhlíkové datování, parazitologie, analýza stabilních izotopů aj. Mnohé zkoumání provádí sami, ale spolupracují i s Celně technickou laboratoří, Kriminalistickým ústavem a dalšími vědeckými pracovišti a laboratořemi.

Cíle a přání

„Naše Centrum environmentálních forenzních věd si klade za cíl poskytovat v co nejširší míře odbornou pomoc orgánům státní správy a zároveň zkoumat a rozvíjet forenzní metody, které jsou v praxi nejvíce zapotřebí,“ dodává na závěr Pavla Říhová. Odbornice, která je již řadu let mimo jiné i členkou wildlife crime skupiny Interpolu, má za sebou velké množství mezinárodních seminářů a zahraničních cest a má i jedno přání: aby se ČR v této oblasti co nejvíce přiblížila velkým hráčům v problematice odhalování a potírání environmentální kriminality, jako jsou Velká Británie nebo Spojené státy americké. ■

Kůže tygra – otvory po střelách

Foto Dominika Formanová

Odběr vzorku na DNA – lev

Foto Zdeněk Novák